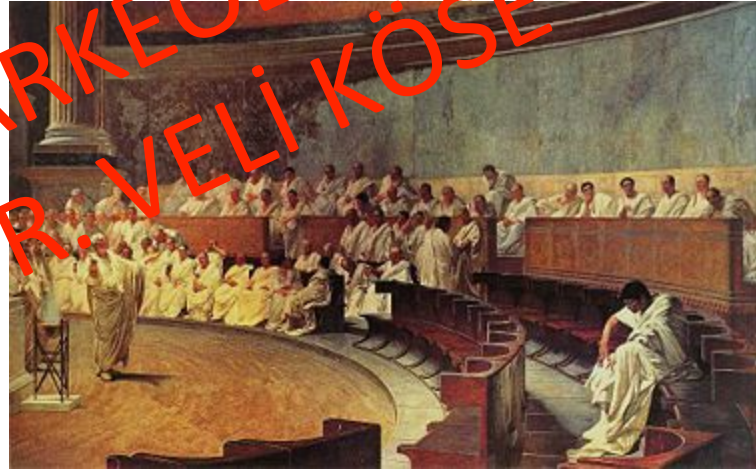

ROMA

SPQR = *Senatus Populusque Romanus* (Roma'nın halkı ve senatosu). Eski Roma cumhuriyet dönemi hükümetinin resmi bir imzası olmuştur.

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Tepeler:
Aventin
Caelia
Capitol
Esquilin
Palatin
Quirinal
Viminal

Roma

Erken Demir Çağı: MÖ 10YY-yaklaşık 620

Etrüsk kralları Dönemi: MÖ 620-509

Erken Cumhuriyet Dönemi: MÖ 509-367

Orta Cumhuriyet Dönemi: MÖ 367-201

Geç Cumhuriyet Dönemi: MÖ 201-31

Octavian/Augustus ve iulio-claudius hanedanlığı: MÖ 31-MS 68

Flavius hanedanlığı: 69-96

Evlatlık imparatorlar dönemi, Antoninler dönemi: 96-192

Severuslar Dönemi: 193-235

Asker imparatorlar dönemi: 235-283

Diocletianus ve Tetrarkiler: 284-305/312

Büyük Constantin: 306-337

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

KLA 217

KLASIK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Atina

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

6 Hafta:
Pergamon, Priene

Bergama:

- Carl Human, 1878-1886, bulan ve kazan
- Alexander Conze, 1901-1910, Pergamon müzesi kazısından enstitü kazısına dönüştürülmüştür, mimar ve tarihçi Wilhelm Dörpfeld'in (1853-1940) katkılarıyla.
- Theodor Wiegand ,1927-1932
- Eric Boehringer, 1957-1968
- Wolfgang Radt,

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Pergamon-Bergama

Bergama Mimarisi ve Heykeltrařlık Etkileri

- Assos, Aigai
- Mimari ve heykeltrařlık Etkiler ve Propaganda:
- Attalos Stoaları ve market binaları, barok heykeltraşı

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Pergamon

- Philetairos MÖ 281-263
- I. Eumenes MÖ 263-241
- I. Attalos MÖ 241-197
- II. Eumenes MÖ 197-159
- II. Attalos MÖ 159-138
- III. Attalos MÖ 138-133

Aristonikos

KLA 217 KLASIK ARKEOLOJI KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

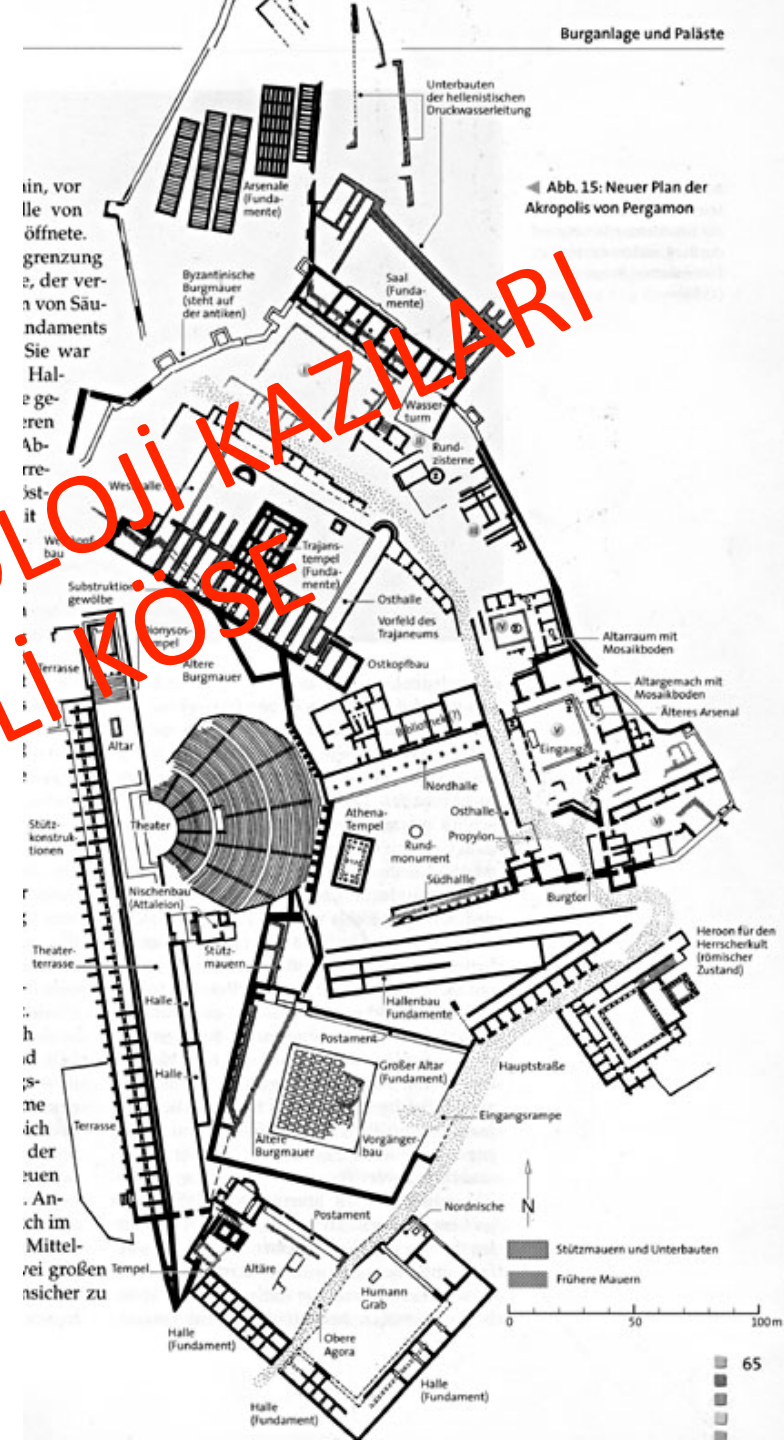

Abb. 15: Neuer Plan der Akropolis von Pergamon

in, vor
le von
öffnete.
grenzung
z, der ver
von Säun
daments
Sie war
Hal-
e ge-
ren
Ab-
re-
st-
it

Substruktion
gewölbe

Stütz-
konstruk-
tionen

h
id
;s-
me
ich
der
uen
. An-
ch im
Mittel-
zei großen
nsicher zu

Ana Kapı

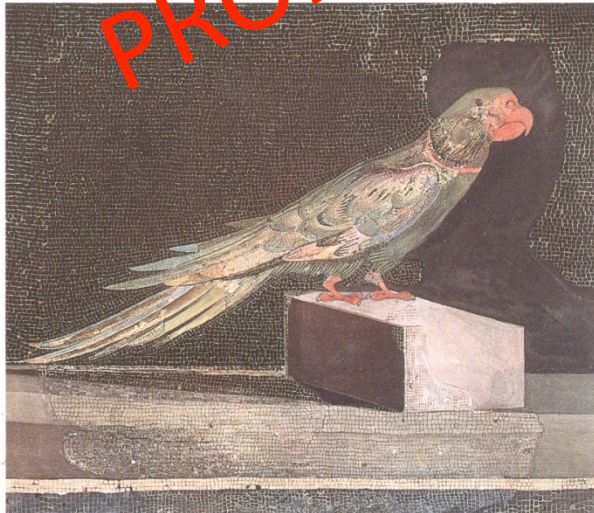
KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

II. Eumenes Sarayı

- MÖ 2 YY ilk yarısı, peristylli ev

...gehört zu haben, denn
...worden sein sollen.

KLA 217 KLASIK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

I. Attalos Sarayı

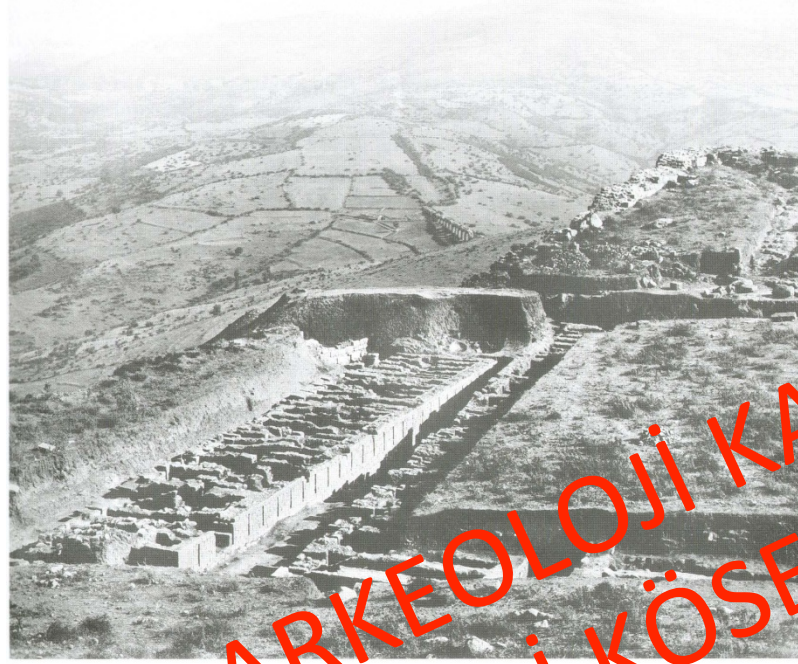
- peristylli ev

Bugün otoparkın bulunduğu alandan modern bir rampa ile Akropolis surlarında yer alan **ana kapıya** ulaşılır. Duvarlar ve kapı II. Eumenes dönemindedir. Hemen yanında bulunan kapının bekçisinin evinin bulunduğu alandan ve askeri depo odalarının önünden geçilerek hellenistik büyük bir eve gelinir. MÖ 2. YY'nın ilk yarısına tarihlenen bu Peristylli ev olasılıkla **II. Eumenes'in sarayıdır**. Hephaestion adında bir sanatçı imzalı Mozaik kalıntıları Altar odasının kuzey dousunda ve kuzey batı salonunda bulunur. Bir sonraki konutsal mekan, belki **I. Attalos'un sarayı** olan bir diğer peristylli evdir. En kuzey dousunda alan MÖ 2. YY'da saray bekçiliği için bir kaseri'ye ya çevrilmiştir. Bu yapıların sadece temelleri bugün görülebilmektedir.

Arsenal

Kalenin en kuzey kesiminde bir diğ̈er ara duvarın arkasında biraz derine yapılmış **arsenal** yapısı yer alır. Bir platform üzerinde 5 uzunlamasına taş temel üzerine ahşap hatıllar atılarak inşa edilmiş magazin yapılarıdır

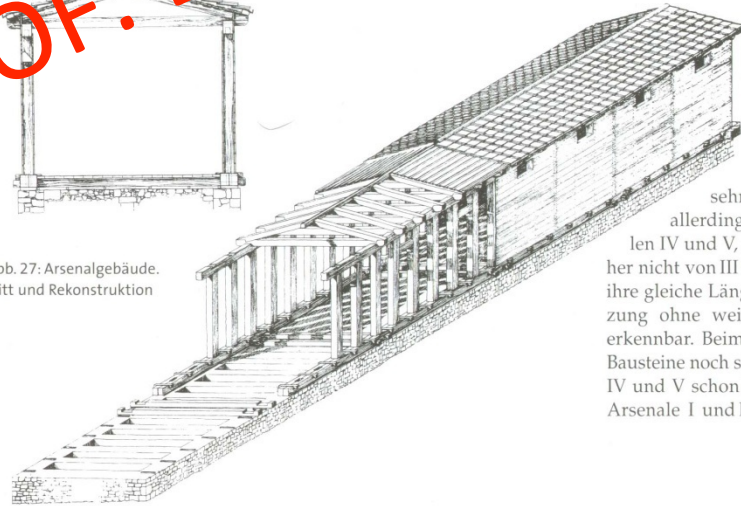

daß die Aufhebung von älteren Arsenalbauten im Bereich der inneren Burg, die für die Erbauung des Palastes notwendig wurde, Anlaß für die Erbauung neuer Arsenale an der Nordseite gegeben ist. Tatsächlich gibt es dafür Argumente:

erung vor der Erhaben kann. Zude Arsenale in dem speisten Unterlüftung der Magazi zunächst das Best freizu

► Abb. 27: Arsenalgebäude. Schnitt und Rekonstruktion

sehr allerdings len IV und V, d her nicht von III r ihre gleiche Läng zung ohne weit erkennbar. Beim Bausteine noch sp IV und V schon i Arsenale I und II

KLA 217 KLASIK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Athena Kutsal Alanı

i-Statue
sei eine
elaufen
löcher).
.14) der
i ausge-

r schön
n zum
verkau-
die der
braucht.
daß das
n Schild
richte,
Abstand

Bücher-
nmate-
gestellt,
, daß es
sie nicht
Podium
on der
Schlag-
as Win-

podium,
recken
n her-
zwei
ster
loß
er in
hohen
weil die
egen

untergebracht gewesen. Auf dem auch an den
Seitenwänden umlaufenden langen Podium

▲ Abb. 114: Plan des

Roma dönemi tapınaklarından traianeum'dan bir avlu ile ayrılmı ve 9 m daha düşük seviyede **Athena Kutsal Alanı** yer alır. MÖ 3. YY balarında Philetai döneminde Athena için bir **tapınak** düzlüğün her kenarında ve tiyatronun üzerinde dikilmişti. Küçük Asya'nın dor düzenindeki az tapınaklarından birisi, kısa bir peripterostur ve 6x10 sütunlu, pronaos, iki cella odalı ve opisthodomosludur.

Athena Kutsal Alanı

MÖ 3. YY başı: Philetaios dönemi, peripteros,
Athena tapınağı, 6x10 sütunlu

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

II. Eumenes sütunlu galeri

- güneyde simetrik olmayan bir anıtsal kapı, Propylon
- silah kabartmaları

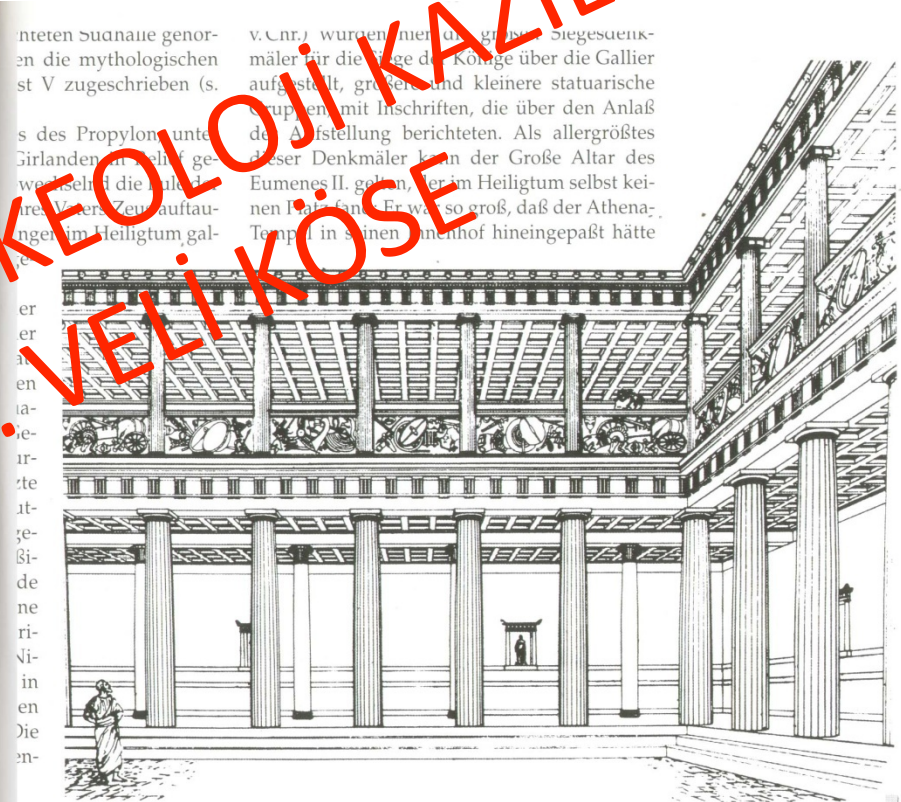
KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Kuzey galeri

üst kat balüstratlar silah kabartmalı

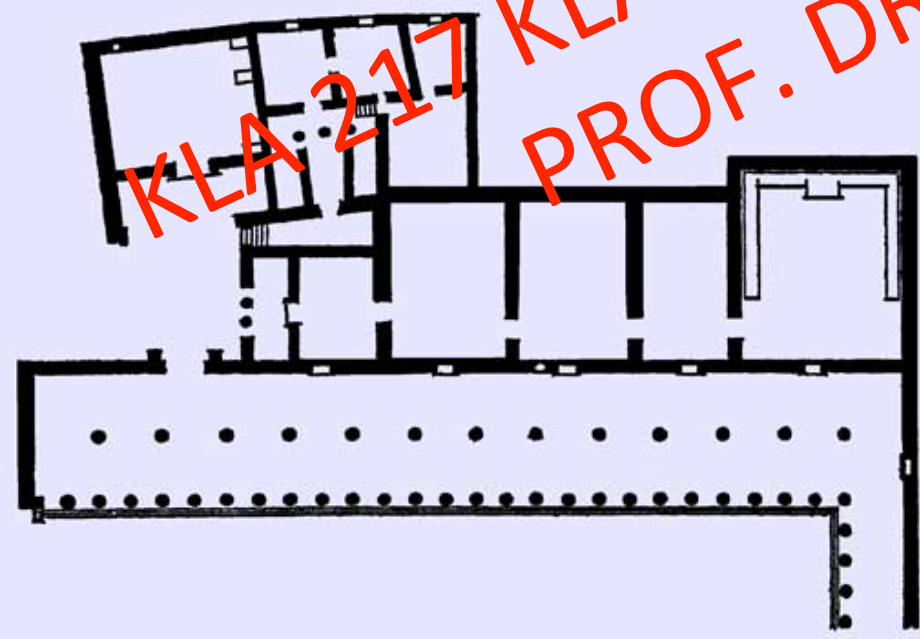
Heiligtümer

nteten Suanale genorn
en die mythologischen
st V zugeschrieben (s.
s des Propylon unter
Girlanden im Hof ge
weissend die Kulte
Vaters Zeus auftau
ngen im Heiligtum gal
v. Chr.) wurden hier die grossen Siegesdenk
mäler für die Siege des Könige über die Gallier
aufgestellt, grossere und kleinere statuarische
Gruppen mit Inschriften, die über den Anlaß
dieser Denkmäler kein der Große Altar des
Eumenes II. gelten, der im Heiligtum selbst kei
nen Platz fand. Er war so gross, daß der Athena
Tempel in seinen Innenhof hineingepaßt hätte

er
er
in
en
la
ie
ir
te
it
ge
ßi
de
ne
ri
vi
in
en
Die
en

Kuzey galerinin arkasında daha yüksek bir terasta galeriden daha erken döneme tarihlenen bir **kütüphane** binası vardır ve üst katından girişlidir. 200.000 band kitabıyla Iskenderiye kütüphanesinden aşağı kalmaz. Mısır'dan papyrus ihracatı sınırlandırıldığında, daha sonraları Pergament adıyla anılan hayvan derileri üzerine yazılmaya başlanmıştır. Marcus Antonius Cleopatra'ya hediye olarak Pergamon kitaplığını Iskenderiye'ye getirir. Zemin katın bazı odalarının planı seçilebilmektedir. En kuzey duvardaki odada bütün oda boyunca çevrili bir oturma sırası ve serbest oturtulmuş kitaplıkların dübel delikleri görülür. Burada ayrıca bilginliğin tanrıçası bir Athena heykeli bulunmuştur. Büyük erken Hellenistik bir yapı ön odalı iki büyük odasıyla, Museion, batı kesimini kapatır.

KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Büyük Altar

Tiyatronun üstünde ve Athena tapınağının aşağı kesimindeki tepe yüzünde 69x77 m büyüklüğünde Zeusaltar'ı ya da **Büyük Altar** Anıtının büyük terasına çıkılır. II. Eumenes tarafından MÖ 170'de dikilmiştir. Zeus ve Athena'ya adanmış bu anıt aynı zamanda MÖ 183'deki Galat zaferinin anısına bir zafer anıtıydı da.

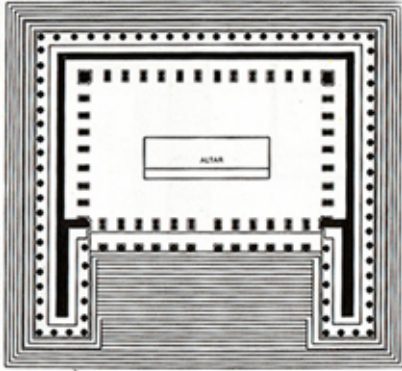

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

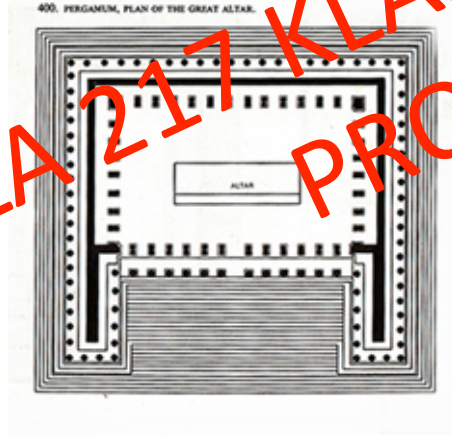
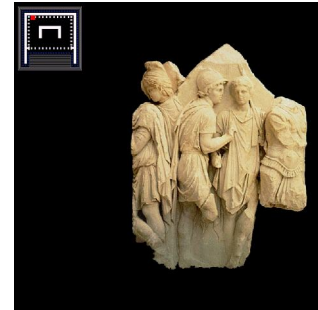
Büyük Altar

400. PERGAMUM, PLAN OF THE GREAT ALTAR.

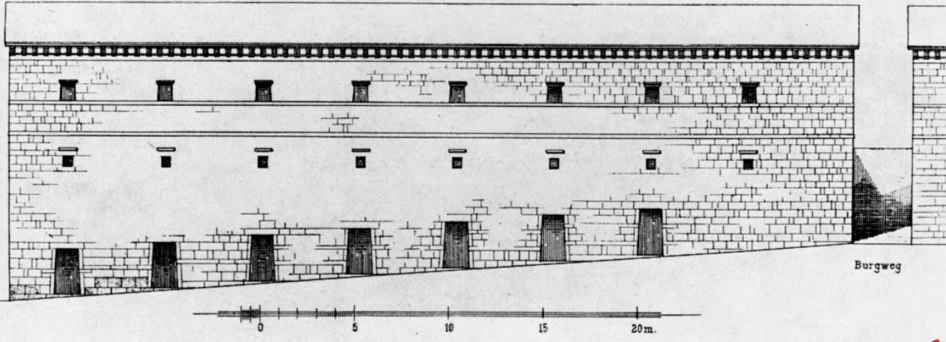
KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Büyük Altar

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Yukarı Agora

7 Pergamon. Südbau des Oberen Marktes.

Büyük Altar'ın güneyinde 13 m daha düşük seviyede MÖ 2. YY'a tarihlenen **Yukarı Agora** bulunur. Kaleye varan ana yol tarafından ikiye bölünür. Alan üç yüzünde dor sütunlu bir galeriyle ve bunun arkasında yer alan odalarla çevriliydi. Yamaç kenarında 7,5x11,8 m ölçülerindeki küçük ion-dor düzenli Prostylos Pazar tapınağı ve hellenistik bir anta tapınağı vardı.

Tiyatro terası

MÖ 3. YY tarihli **Tiyatro terası**

yukarı agoradan 9 m daha alçaktır.

Agoradan 245 m kuzeye doğru

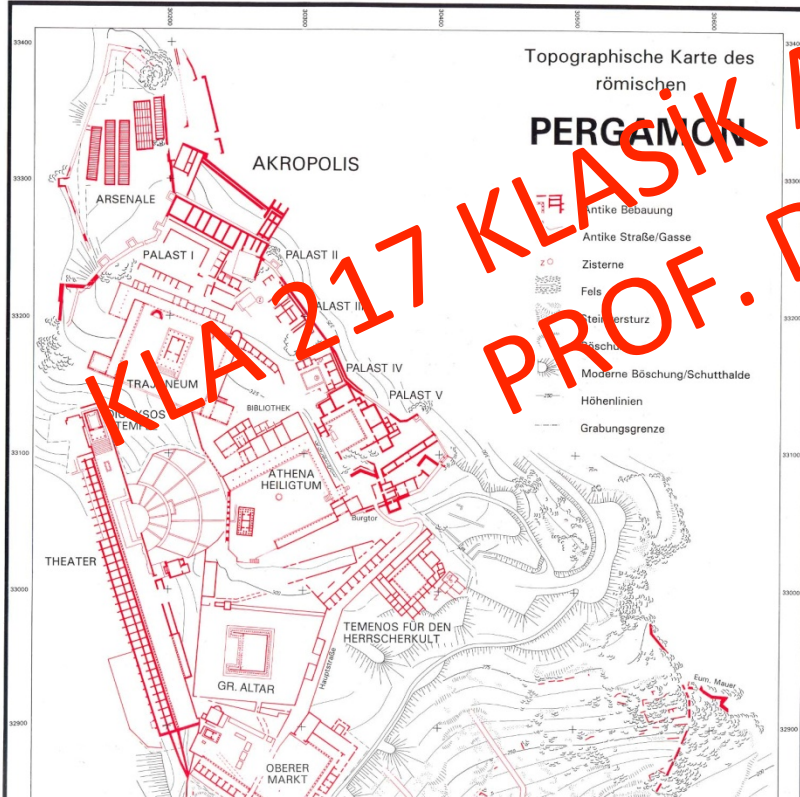
uzanmaktadır. Güneyden giri ikili bir

kemerli kapıdır. Yamaç yüzündeki

teras 12 m yüksekliğinde ve

Pilasterli destek duvarlarıyla

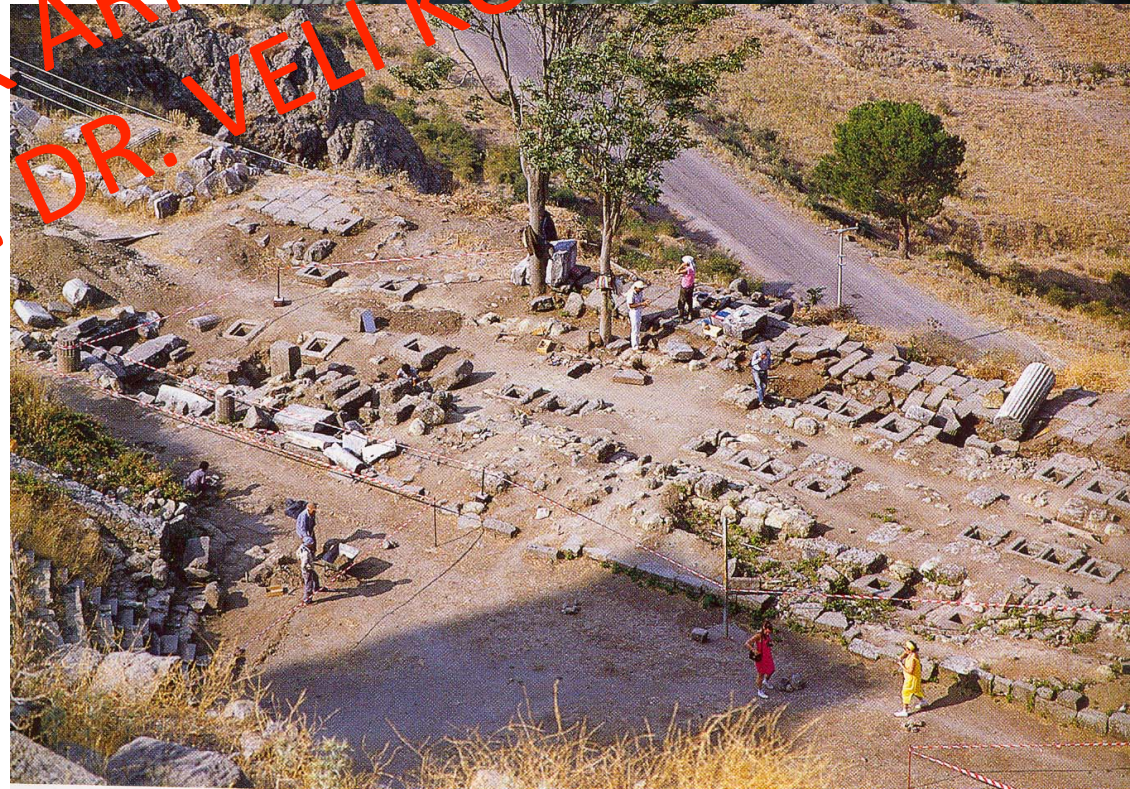
tutturulmuştur.

KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
217
PROF. DR. VELİ KÖSE

MÖ 3. YY'dan yarım daire şeklinde **tiyatro** teras seviyesindedir. Yaklaşık 10.000 kişilik grek düzeninde vamacı dayandırılarak ve 37 m yüksekliğiyle inşa edilmiştir. İki dizomalıdır. Proedrialar üst diazoma ve orkestrada yer almaktaydı. Sahne binası hellenistik dönemde ahşaptandı ve sadece oyunlar sahnelendiğinde portatif olarak takılırdı. Ahşap sahne destekleri dörtgen taş bloklara oturtulurdu.

KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
DR. VELİ KÖSE
PROF.

Dionysos tapınağı

Tiyatro terasının en kuzey kesiminde ise 4,5 m yüksekliğinde bir podyum ve üstü açık merdivenle çıkılan **Dionysos'a** hitafen bir **tapınak** yer alırdı. MÖ 2. YY'da 12x20 m ölçülerinde ion düzenli prostylos tapınak bir yangın sonucunda tahrip görmüştür. Hadrian veya Caracalla döneminde eski plana sadık kalınarak tekrar ion stilinde inşa edilmiştir.

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Demeter Kutsal Alanı

MÖ 3. YY'da inşa edilmiş **Demeter kutsal alanı**'na sütunlu basit bir girişle girilir. 100x45 m büyüklüğün bu terasın arka kesiminde Philetairos ve I. Eumene döneminde yaptırılan bir tapınak yer alır. Orjinalinde önünde iki sütunlu anta tapınağı ve mermerden Bukhranion frizli yapıya MS 2. YY ortalarında dört korint sütunlu bir ön avlu eklenmiştir.

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Demeter Kutsal Alanı

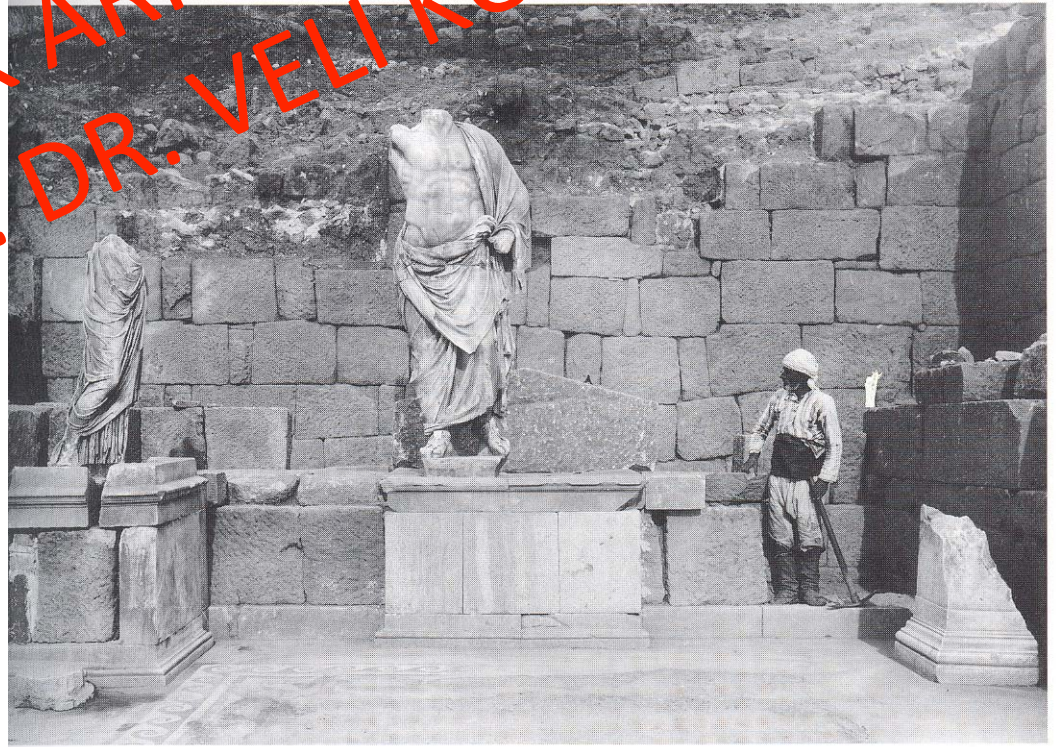
◀ At
Deme
Vorde
kelch
Umri
halle

**KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE**

Hera Kutsal Alanı

Doğusunda daha yüksekte **Hera Kutsal alanı** bulunur. Tapınak küçük dor düzenli bir prostylos, önü 4 mermerden sütunlu bir cella , kutsal alanın arka duvarına bitişik inşa edilmiştir. II. Attalos'a itafen bir yazıt ihtiva eder. Tapınak zamanında önü sütunlu heykellerle süslü yarım daire bir odayla ve basit bir galeri temellerinin arasında yer alır.

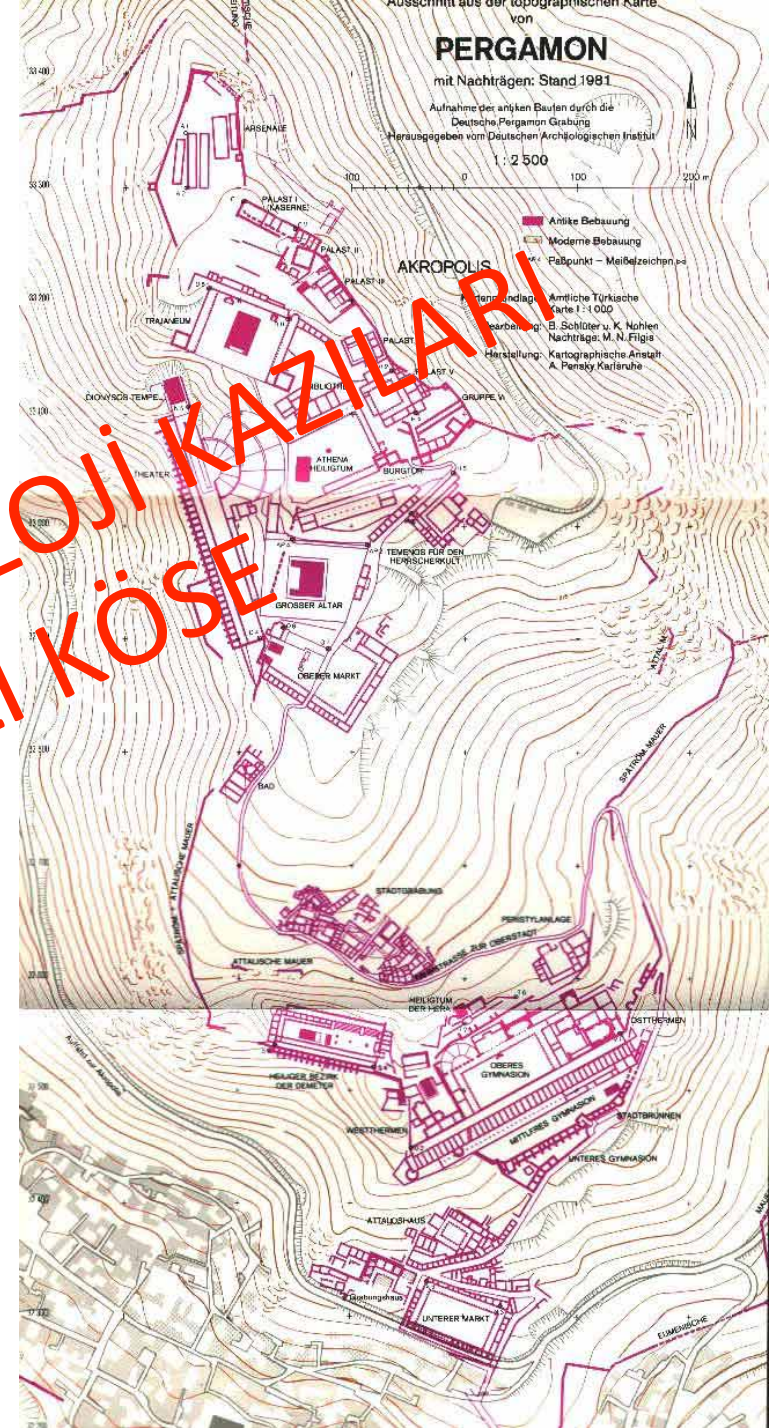

KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
217
PROF. DR. VELİ KÖSE

Gymnasion kompleksi

-Orta Gymnasion

KLA 217 KLASIK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE

Literatür:

- W. Radt, Pergamon. Geschichte und Bauten einer antiken Metropole (1999).
K. Brodersen (Hrsg.), Antike Stätten am Mittelmeer (1999).
R. Billow in: A. Erskine (Hrsg.), A Companion to the Hellenistic World (2003)
196-215.
E. Akurgal, Ancient civilizations and ruins of Turkey (1985).
E. Owens, The City in the Greek and Roman World (1991).

KLA 217 KLASİK ARKEOLOJİ KAZILARI
PROF. DR. VELİ KÖSE